

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

CLEVELAND, O., MONDAY MORNING, DECEMBER 15, 1941

LETO XLIV. — VOL. XLIV.

Moskva vesela zmag nad Nemci

Glavem mestu so se vrstili slavnostni pohodi delavcev, ki so demonstrirali za skrajni napor proti umikajočim Nemcem. Rusi so iztrgali Nemcem 70 vasi južno od Leningrada.

London, 13. dec. — Vesti o porazu Hitlerjeve armade severno južno od Moskve so dale povod danes številnim veselim demonstracijam v ruskem glavem mestu. Za umikajočimi Nemci ruska pravcata sibirski zima in pa ruska armada, ki preganja Nemce z novimi silami.

Glavem mestu se tudi poroča, da ruska armada iztrgala Nemcem 70 vasi v pohodu od mesta Leningrada, južnovzhodno od Leningrada. Rusi so na tem, da strejo Nemce s silo, ki ogroža Leningrad.

Glavem mestu poroča, da so delavci v Moskvi zbirali pohode v demonstracijah, s katero so se navduševali za povečano produkcijo, s katero bodo pogнали Nemce iz Rusije. Tako je minila nevarnost za glavem mestu.

Glavem vesti tudi zatrjujejo, da ruska konjenica poglala Nemce iz Moskve poroča, da so delavci v Moskvi zbirali pohode v demonstracijah, s katero so se navduševali za povečano produkcijo, s katero bodo pogнали Nemce iz Rusije. Tako je minila nevarnost za glavem mestu.

Kratke vojne in druge vesti

TOKIO. — Vrhovno poveljstvo naznanja, da je japonski letalnik pogreznil v bližini Filipinov neko ameriško podmornico.

SAN FRANCISCO, CAL. — Ameriški bombnik je tresčil v neko barabo pet oseb in jih ranil 10.

SAN DIEGO, CAL. — Mornariški tajnik Frank Knox se je v soboto s kratkega obiska na Havajih in se je takoj podal nazaj v Washington, da poroča predsedniku Rooseveltu.

BERN, ŠVICA. — Italijanski kralj Viktor Emanuel je podelil Franciscu Paccelli, bratu papeža Pija XII. naslov princ na Benevolentia.

NEW YORK. — Radio iz Moskve poroča, da so grški četniki pobili nek italijanski pehotni polk in jih veliko pobili. Po vsej stvari se vrše spopadi med domačini in Italijani.

NEW YORK. — Radio iz Evrope poroča, da je na Češkem letal v zrak neka tvornica smodnika. Dalje, da so Nemci usmrtili 10 oseb v Pznanju na Poljskem in na Nizozemskem.

LONDON. — V noči od petka na soboto so angleški in nizozemski rušilci potopili v Sredozemskem morju tri italijanske podmornice.

WASHINGTON. — Poljska vlada je obvestila ameriško vlado, da obstoji od 11. decembra vojno stanje med Poljsko in Japonsko.

BERLIN. — Uradni radio naznanja, da so se v nedeljo sekretarji kabinetni uradniki hrvaške vlade in da bo Hrvaška v kratkem napovedala vojno Zed. državam.

LONDON. — Tri bombe so zadelo nemški transportni parobrod norveški obali v ponedeljek zjutraj. Ladja je eksplodirala v valovih.

NEW YORK. — Radio iz Londona poroča, da odhajajo madžarske motorizirane čete iz ruske fronte domov.

NEW YORK. — Ameriška tajna policija je prijela italijanskega princa Alessandro Torlonia, ko je nameraval oditi iz Zed. Odeljali so ga na Ellis Island.

BERN, ŠVICA, 14. dec. — Iz Rima se poroča, da je bilo pri napredovanju v Trstu, kjer se je zagovarjalo 60 oseb radi zarote proti italijanski vladi, obsojenih 9 Slovencev na smrt. 48 jih je bilo oproščenih v ječo od 3 do 30 let, trije so bili pa oproščeni.

KAMPANJA ZA VARNOST NA CESTAH

Na pobudo župana Lauscheta se vrši v Clevelandu posebna prometna kampanja, pri kateri sodelujejo policijski oddelki. Geslo te kampanje je: Pazite na varnost na cestah. Pazite na varnost na cestah.

Na pobudo župana Lauscheta se vrši v Clevelandu posebna prometna kampanja, pri kateri sodelujejo policijski oddelki. Geslo te kampanje je: Pazite na varnost na cestah. Pazite na varnost na cestah.

Na pobudo župana Lauscheta se vrši v Clevelandu posebna prometna kampanja, pri kateri sodelujejo policijski oddelki. Geslo te kampanje je: Pazite na varnost na cestah. Pazite na varnost na cestah.

NOVI GROBOVI

Mary Pižem

Po kratki boleznii je za srčno hibo umrla dobro poznana rojakinja in pionirka Mary Pižem, rojena Bostjančič, stara 68 let. Doma je bila iz Meniške vasi, fara Toplice pri Novem mestu, odkoder je prišla v Cleveland pred 50 leti. Tukaj zapuša žalujočega soproga Josepha, ki se nahaja že več časa v bolnišnici, tri sinove: Anton, John in Michael, tri hčere: Mary Benevol, Ana Maver in Frances, brata Franka, ki živi v Glencoe, O., več vnukov in drugih sorodnikov. Pokojna je bila dobra in skrbna mati svoji družini in ustanoviteljica fare sv. Vida. Bila je članica društva Carniola Hive, št. 493, sv. Neže, št. 139 C. K. of O. in Oltarnega društva fare sv. Vida. Pogreb bo v sredo zjutraj ob devetih v cerkev sv. Vida in na Kalvarijo iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda, 6016 St. Clair Ave. Naj ji bo ohranjen blag spomin, preostalim naše sožalje.

Anton Zagorc

V soboto popoldne je umrl v Cleveland State bolnišnici Anton Zagorc, star 46 let. Stanoval je na 902 E. 137. St. Doma je bil iz Doline Prikope pri St. Jerneju, odkoder je prišel v Ameriko pred 30 leti. Tukaj zapuša žalujočo soprogo Agnes, rojeno Sodja, tri sinove: Stanley, Frank in Mahew, tri hčere: Lillian, Anna, poročena Hutton in Agnes, poročena Krivec, brata Johna, v stari domovini pa tri sestre: Mary, Uršula in Terezijo ter brata Jožeta in Karla. Bil je član društva Kras, št. 8 SDZ. Pogreb bo v sredo zjutraj ob 8:30 iz Svetkovega pogrebnega zavoda, 478 E. 152. St. v cerkev Marije Vnebovzete in potem na Kalvarijo. Naj počiva v miru, preostalim sožalje.

Mathew Fudorić

V soboto je izgubil življenje v avtni nezgodi mladenič Mathew Fudorić, rodom iz Hrvatske. Nesreča se je pripetila v koliziji s poulično železnico na Harvard Ave. Pokojnik je bil star 31 let, rojen v selu Venac, občina Barlović. Eno leto je bil star, ko ga je mati prinesla v Ameriko. Bil je član društva sv. Josipa, št. 99 HBZ. Zapuša starše, brata Josipa, sestre Dorothy Perich, Ano Nickoff, Mary in Barbaro. Truplo leži v Grdinovem pogrebem zavodu. Pogreb bo v sredo zjutraj ob devetih v cerkev sv. Pavla na 40. cesti in potem na Kalvarijo.

Luban Djakovich

V petek večer je nenadno umrl Luban Djakovich, star 58 let, doma iz Hrvatske, selo Delisni, kotar Benkovac. Bil je vdovec in je živel na W. 20. St. Truplo leži v Grdinovem pogrebem zavodu, 1053 E. 62. St. Pogreb bo v torek popoldne ob eni v srbsko cerkev sv. Save in na rusko pokopališče.

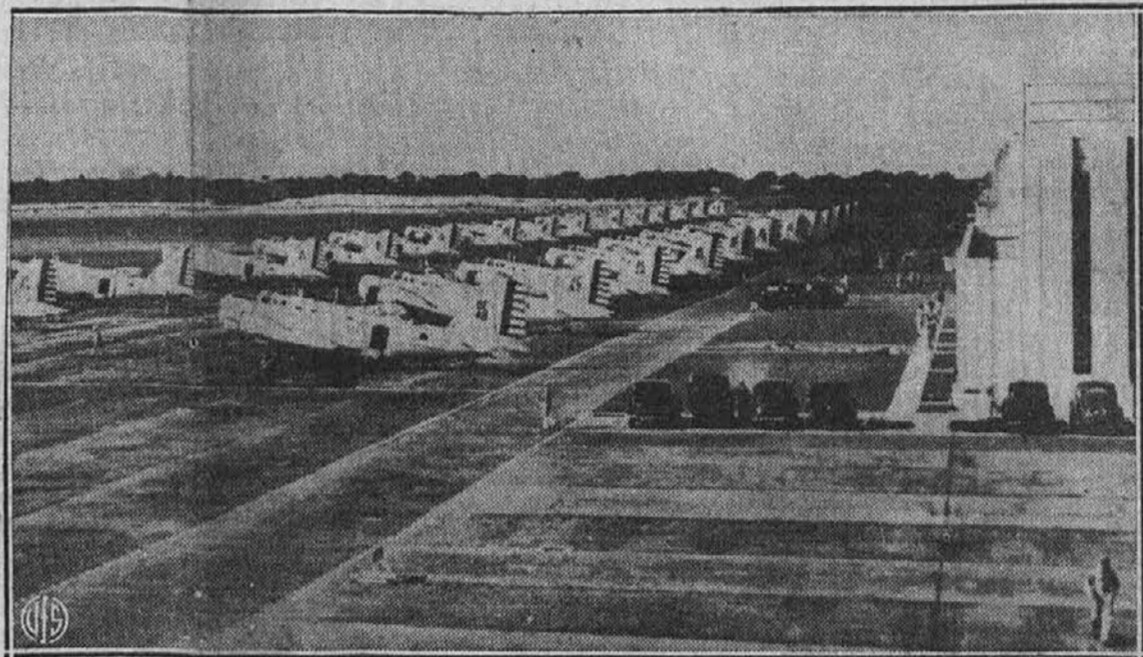
Anton Ponikvar

Danes zjutraj ob dveh je umrl za srčno napako Anton Ponikvar, star 60 let, stanujoč na 966. E. 141. St. Pogreb bo iz hiše žalosti pod vodstvom Zakrajškovega pogrebnega zavoda. Čas pogreba še ni določen.

Newburžani imajo srnjaka

Frank Sirk je privrskal iz Pennsylvanije z ogromnim srnjakom. Dal bo pečenko (srnjak ne Sirk) za večerjo, ki jo bo priredil Rainbow Hunting klub.

Amerikanci so potopili Japoncem zopet 4 ladje

To je zrakoplovno pristanišče Hickam na Havajih, katerega so Japonci bombardirali v nedeljo 8. decembra in uničili mnogo letal.

Ameriški avijatičarji so se izkazali pri Japonskem napadu na Havaje

Washington. — Vojni oddelek naznanja, da se je pri nenadnem napadu japonske zračne sile na Havaje ameriško letalstvo izkazalo s tako hrabrostjo, da bo to za večje zapisano v analih ameriške armade. Dasi so bili Japonci v veliki premoči, pa so se zagnali ameriški zrakoplovci proti Japoncem s tako drznostjo in brezprimernim junastvom, da so sklatili več kot 20 japonskih letal nad Havaji.

Za izredno hrabrost je bilo odlikovanih šest ameriških avijatičarjev in sicer: poročnik Taylor iz Hominy, Okla., poročnik Welch iz Wilmington, Del., poročnik Sanders iz Fort Wayne, Ind., poročnik Sterling iz Hartford, Conn., poročnik Rasmussen iz Boston, Mass., poročnik Brown iz Amarillo, Tex.

Poročilo vojnega oddelka opisuje, kako se je teh šest avijatičarjev zapodilo proti japonskim letalom in bombnikom, kjer so uničevali japonska letala. Poročnika Taylor in Welch sta se zagnala v skupino 6 japonskih letal, jih izstrelila štiri, a dva sta jima ušla. Welch je takoj sargat napadel dva japonska letala in oba poslal proti tlom. Podobno so se obnesli vsi gori imenovani, ki so bili prvič v boju s sovražnimi letali.

Nov grob v domovini

Mrs. Helen Perlin iz 1974 E. 221. St. Euclid, O. je dobila iz domovine žalostno vest, da je 17. oktobra umrla v Ratečah pri Kranjski gori ljubljena mati Marija Kavalarij, roj. KIRSTAJN, v častiljivi starosti 81 let. Doma zapuša veliko sorodnikov, tukaj pa hčeri Helen Perlin in Antonio Sepic, sestrično Mrs. Jerco Piškur v Lorainu in nečakinjo Mrs. Urško Sepic. Naj bo blagi materi rahla domača gruda, preostalim pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Pri banketu umrl

Ko je bil večeraj popoldne poklican k besedi pri banketu ob priliki 40 letnice fare sv. Lovrenca, je spregovoril par besed in se zgrudil 82 letni bivši predsednik American Steel & Wire Co., A. W. Hitz, naklonjen Slovencec, zlasti pa cerkvi sv. Lovrenca. Dr. Oman, ki je bil navzoč, je priskočil na pomoč, to da vsa pomoč je bila zaman, G. kanonik Oman mu je podal sv. zakramente za umirajočega.

Pobiranje asesmenta

Tajnica društva sv. Marije Magdalene, št. 162 KSKJ bo nocoj od 6 do 7:15 v spodnjih prostorih stare šole sv. Vida v svrhu pobiranja asesmenta in drugih društvenih zadev.

Nemci so usmrtili 100 oseb v Franciji

New York. — Evropske radijske postaje naznanjajo, da so Nemci zopet pričeli novo grozodejstvo v Franciji. Usmrtili so 100 francoskih talcev in ukazali, da morajo francoski Judje plačati en bilijon frankov kazni. Poroča se tudi, da bodo začeli Nemci v kratkem seliti Jude iz Francije nekam proti vzhodu.

Te najnovejše nemške odredbe imajo dvojni namen, 1) da zatro sabotžo in teror, ki se poraja vedno v večji meri po Franciji proti nacijem in 2) da izvedejo svoj pogon proti Judom.

Teh 100 oseb, ki so jih Nemci usmrtili v Parizu so najbrže oni talci, ki so bili določeni za eksekucijo pred šestimi tedni. Takrat se je dvignil po Franciji in po vsem svetu tak protest proti masnim eksekucijam, da so se Nemci ustrašili. Zdaj so pa na vsem tistem svojo namero izvršili.

S temi zadnjimi žrtvami so Nemci dozdaj usmrtili že 303 Francozov.

Devetdnevnic

Članstvo Oltarnega društva fare sv. Kristine je vljudno vabljen, da se v velikem številu udeleži devetdnevnic, ki jo bo društvo pričelo jutri ob eni popoldne, potem pa vsak večer ob 7:15. Namen te devetdnevnic je moliti za splošen svetovni mir in pa za božji blagoslov, katerega vsi tako potrebujemo.

K molitvi

Članice Oltarnega društva fare sv. Vida so prošene, da pridejo danes popoldne ob dveh v Zakrajškovo pogrebni zavod k molitvi za pokojno sestro Mary Pižem. Članice društva sv. Neže, št. 139 C. K. of O., naj pridejo pa zvečer ob 7:30. V sredo naj se pa oba društva udeležita pogreba v največjem številu.

Deseta obletnica

V torek ob 6:30 bo v cerkvi sv. Vida maša za pokojno Jennie Stražišar. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

Ženski odsek Zadruga

Jutri večer ima sejo ženski odsek zadruga in sicer ob osmih zvečer v uradu. Gotovo naj pridejo vse članice!

Letna seja

Društvo Blejsko jezero, št. 27 SDZ ima jutri večer letno sejo, začetek ob sedmih zvečer v navadnih prostorih.

Amerikanci napadajo japonske podmornice ob havajskem obrežju.

JAPONCI IMAJO OGOROMNE IZGUBE

Manila, 15. dec. — Ameriško vrhovno poveljstvo poroča, da so ameriške bojne sile bombardirale dve nadaljni japonski transportni ladji južnovzhodno otoka Luzon. Ladji sta bila težko poškodovani. Tako so Amerikanci potopili Japoncem že štiri transportne ladje in jih poškodovali pet. Japonci skušajo izkrcati vojaštvo na Filipinskih otokih, toda silno drago plačujejo te poskuse.

Amerikanci so večeraj zbili Japoncem štiri letala, ali vsega skupaj 44, odkar se je začela vojna.

Ameriško bojno poročilo zatrjuje, da Amerikanci obvladujejo položaj, tako na tleh kot v zraku v prvem tednu vojne z Japonci.

Washington, 14. dec. — V havajskih vodah Amerikanci pridno zasledujejo japonske podmornice. Že večeraj je neuradno poročilo zatrjevalo, da so Japonci zasedli otok Guam, toda natančnih poročil še ni. Japonci so ponovno napadli otoka Wake in Midway, toda so bili vselej odbiti. Ameriški marini branijo te otoke.

Osiške čete v Libiji se bodo postavile pri Derni

Kaira. — Osiška armada v Libiji, katero so Angleži razsekali na majhne oddelke, se bo najbrže skušala ustaviti pri Derni, 100 milj zahodno od Tobruka. Izdatno število nemških in italijanskih čet se nahaja pri Gazali, 40 milj zahodno od Tobruka, kjer pritiskajo nanje Novozelandci. Zadej za njimi pa se skuša večje število osiške armade prebiti skozi angleške vrste, da bi se umakile proti Derni.

6.500 madžarskih in bolgarskih državljanov v mestu

Zdaj, ko sta Madžarska in Bolgarija napovedali vojno Zed. državam, pridejo vsi madžarski in bolgarski državljani v razred sovražnih tujcev. Sodi se, da je v Clevelandu kakih 5.000 madžarskih in kakih 1.500 bolgarskih državljanov. Kako odredbo bo vlada napravila proti njim, še ni znano.

Na vojaški dopust

Iz taborišča Shelby, Miss., je dospel na dopust Fred R. Slaper iz 6724 Bonna Ave. Ostal bo doma do 21. decembra.

Iz Fort Knox, Kentucky, je pa dospel na osem dnevni dopust John Velic, 1261 E. 60. St. Danes zjutraj je prišel na dopust iz taborišča Barkley, Texas, Frank Krasovec iz 1533 E. 172. St. Doma ostane samo do petka.

Rop

V soboto zjutraj je bil okraden pred svojim domom na 1547 E. 49. St. rojak John Stupka. Nek neznanec ga je najprej vprašal za žeplenko, nato mu je pa pograbil očala in denar ter izginil v temi.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

3117 St. Clair Avenue Cleveland, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado, na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50.
Za Cleveland, po raznašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00.
Za Evropo, celo leto, \$7.00.
Posamezna številka, 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, \$5.50 per year; Cleveland, by mail, \$7.00 per year.
U. S. and Canada, \$3.50 for 6 months; Cleveland, by mail, \$3.50 for 6 months.
Cleveland and Euclid, by carrier \$5.50 per year, \$3.00 for 6 months.
European subscription, \$7.00 per year.
Single copies, 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

No. 291 Mon., Dec. 15, 1941

Izza kulis v Washingtonu

(Za Ameriško Domovino poroča kongresnik Stephen M. Young)

V vsej zgodovini naše republike ni bil poraz na morju niti približno podoben katastrofi, ki nas je zadela 8. decembra v pristanišču Pearl. Koliko častnikov ali mož z nosilca letal Lexington, ter bojnih ladij Oklahoma, West Virginia in Pennsylvania je bilo na obrežju mesto na svojih ladjah v soboto večer in v nedeljo zjutraj, ko je prihrumela smrt in razdejavanje? Zakaj so bili odsotni od svojih postojank? Ali je res, da instrumenti, ki opozarjajo na prihod sovražnih letal, niso bili nastavljeni? Zakaj se ni opazilo dveh japonskih nosilcev letal in skupino japonskih letal, predno so udarili? Ali mornariški častniki, ki so bili trenirani na javne stroške, niso storili svoje dolžnosti v uri, za katero so bili trenirani? Ali sta bila dva japonska nosilca letal pozneje potopljena? Če sta bila, ali so samo to japonske izgube?

Ali ni obdržavala naša armada in mornarica patrolje nad Havaji in zunaj na morju? Ali je to tisto pristanišče Pearl, glede katerega so nas visoki mornariški častniki zagotavljali, da je nepremagljiv — Gibraltar zapada? Ali so japonski nosilci letal prevozili 2,750 milj oceana, ne da bi se jih zapazilo?

Zakaj ni naša armada in mornariška zračna sila vzpričo izjavljene in vidne nujnosti napadla, napadalcev nad utrdami Oahu, če ne prej? Kako je to, da japonska pomorska sila in transporti dosežejo otok Midway, Guam in Wake, ne da bi jih naša bojna sila prej opazila? Kje je bila naša mornarica? Zakaj ne povedati Amerikancem resnice?

Se bodoče generacije Amerikancev se bodo spominjale pristanišča Pearl z dne 8. decembra 1941 ter rekle, da je bila to naša črna nedelja. Naj bi ne bila nikdar več druga taka! Sto let od danes bo citirana ta katastrofa kot zgled nepozornosti in nemarnosti. Ako bo naša republika obstojala še tisoč let, naj bi mladi Amerikanci za nami imeli zgled od te bridke izkušnje.

Poslanska zbornica je pred enim tednom odglasovala, da sme vstopiti sin siamskega ministrskega predsednika v vojaško akademijo West Point. Kmalu zatem je Japonska zasedla Siam in dežela je zdaj japonska sužnja.

Nek republikanski kongresnik je oni dan vzkliknil: "No, zdja je prišla pa še Turčija po denar iz naše posojilne blagajne. Kaj ni nobenega kraja več na svetu, ki bi bil varen pred našimi bilijoni?"

Kaj skoro vsak lahko stori

Stric Sam je v vojni! Vojna stane denar, ogromno denarja. Zdjaj ni več vprašanja, če smo šli v vojno radi ali neradi, zdaj je samo vprašanje, kako bomo to vojno dobili. In dobiti jo moramo, pa če gre zadnji rep iz levega, kot so rekli naši očanci.

Je en način, po katerem skoro vsak, da prav vsak, celo otroci, lahko pomaga braniti svojo domovino. Ta način je, da kupujemo obrambne znamke in bonde. Naša vlada potrebuje za vojno tanke, topove, bombnike, ladje itd. To pa stane denar. In ker smo vlada mi, narod, moramo ta denar preskrbeti, ker brez municije in orožja ne moremo zmagati.

Denar za nas nima pomena, ako ne zmagamo v tej vojni. Naše hiše ne bodo imele nobene veljave, ker ne bi bile več naše. Zato naj gre za vsak cent, ki ga le moremo pogrešiti za vsakdanje potrebščine, v posojilo Stricu Samu, da bo mogel bojovati vojno. Saj je ta vojna naša vojna, saj gre za našo lastno obrambo.

Naši Slovenci, posamezniki in društva, se že pridno oglašajo in kupujejo obrambne znamke in bonde. Lepo je to, vsa čast jim! Storimo to svojo domovinsko dolžnost tudi drugi, ki je še nismo. Domovina potrebuje naše pomoči.

Jugoslovanski četniki se še vedno bijejo

Četniki se še vedno bore in časopisne vesti poročajo o njihovih uspehjih proti Nemcem. Velika borba proti trem nemškimi divizijam v dolini Morave; uničenje smodnišnic v Užicu, pri katerem je padlo 1500 ljudi; smtna kazen nad nekimi srbskim generalom 'kvizlingom' — vse to se zadnje vesti o njihovih junaških delih in nov dokaz tradicionalnih borb Srbov proti sužanjstvu.

Tako Srbi med vsemi zasadenimi narodi kažejo najbolj odločen vzor odpora proti osiščnemu gospodarstvu. Vojna se v Jugoslaviji nadaljuje z neprestanimi gibanji in spopadi, ki dokazujejo, da na celini obstoji druga zavezniška črta proti osišču. Odrezani od ostalega protiosiščnega sveta so se Srbi, ki jih tudi ubijanje v množicah ni ustrašilo, vrnili k četniški tradiciji in četniški taktiki, da poženejo osvojevalca.

Četniki so moderni nosilci duha nekdanjih srbskih borcev, hajdukov, ki se v začetku preteklega stoletja pomagali izvojevati svobodo in rešitev izpod turškega jarma. Njihovo ime prihaja od srbske besede 'četa' in kadarkoli je Srbija stopila v vojno ali je bila zasuznjena, so se dvignili k borbi.

BESEDA IZ NARODA

Glede seje Jugoslovanskega kulturnega vrta

V sredo, 17. decembra je seja Jugoslovanskega kulturnega vrta. Tako je sporočil predsednik J. K. Vrta po nalogu odbora. Prav, da se vrši ta seja, saj je že dolgo kar nismo zborovali. K bodočnemu zborovanju J. K. Vrta bi tudi dal nekaj nasvetov za bodoče delovanje.

Po mojem mnenju, naj bi prišli na to sejo prav vsi Slovenci, prav tako Srbi, ki so zvesto delovali z nami in tudi Hrvatje bi povabili na to zborovanje. Zakaj? Ali ni zdaj čas, da se izravna vse difference? Prvič med Slovenci brez izjeme na stranko in je li kaj kdo prispeval ali ne: vsi naj bi prišli. Če kdaj je zdaj čas, da se pobotamo kot Slovenci brez izjeme na stranko. Če kdo ni prispeval do sedaj, bo pa v bodoče lahko; če se kdo ni strinjal prej, se pa uredi tako, da se bomo zdaj strinjali. Potreba je, oblaki so vedno bolj črni.

Zato naj bi pa prišli na to zborovanje vsi brez izjeme in napravili skupno smernico za to.

Prišli naj bi br. Hrvatje; profesor v Vrta jih še čaka. Ali ne bi bilo pametno zdaj v tej uri, da skupno manifestiramo jugoslovansko vzajemnost? Če sedaj ne, kdaj potem? Danes smo lahko ponosni, na ime Jugoslavija, Jugoslovan. Ali vidite, da je Jugoslavija odprla tretjo fronto. To vidite šteje pred Amerikanci. Pamet, pamet vsi anti-jugoslovani. Tam je vrt, naš je, jugoslovanski je. Bratje Hrvatje pridružite se s tem, da postavite tam svoj spomenik in pa, pomagajte kriti stroške, ki smo jih nosili Slovenci kot Srbi. Dajmo enkrat začeti konstruktivno z delom. Ali ni čas? Kar se tiče br. Srbov bodo itak prišli; njih ni treba tako prositi, ker odzvali so se vselej in tudi delali. Torej želimo ves troimeni narod.

Na tem zborovanju bodo volitve in se lahko voli kakor se komu prav vidi. Torej prosto glede vsega, da ne bo potem raznega oporekanja.

Priporočal bi, da mi Slovenci tja spomladl postavimo še en spomenik, na temu primernem kraju. Ako se Hrvatje odzovejo, da postavijo svojega jim je prostor odprt, ako seve nikakor nočejo, potem šele se mi odložimo za tisti prostor, drugače pa bi si izbrali drug prostor: Treba pa je, da se dokonča, ker mi nismo dokončali. Obljubili smo Spominsko knjigo, katero še vedno dolgujemo in to moremo storiti. Odbor J. K. Vrta noče nikogar vleči za nos. Pošteno narediti, obljubo držati, je naše geslo.

Koga bi postavili od slovenske strani v naš vrt? Po mojem mnenju Prešerna; lahko pa tudi drugega, za katerega bi se narod najbolj odzval. Pri tej proslavi naj bi se uravnalo, kar je bilo prej vegasto in zverženo, napravili naj bi enotno slovensko fronto; to je treba, enkrat pošteno zase misliti. Ob tej slavnosti bi lahko Hrvatje postavili svoj spomenik, morda da še Srbi. To bi bilo pošteno jugoslovansko ujedinjene ameriških Jugoslovanov. Razmišljajte malo o tem in potem razpravljajte na zborovanju.

Poreče kdo: Zdjaj imamo, da zbiramo za pomoč v staro domovino. Dobro, ampak jaz sem prepričan, da to ne bi nič oviralo tega, ljudje vseeno lahko dajo, ker danes imajo. Saj smo v največji krizi nabrali tisočake in plačali, pa bi ne zdaj, ko bo treba le nekaj stotakov? Edino zdaj je čas, da se to dovrši. Sicer je pa to le moje mnenje in kakor sem rekel, priporočilo.

Torej seja se vrši v sredo, 17. decembra, ob 8. uri v Knausovi dvorani. Pridite.

Jože Grdina

Združeni mladinski pevski zbori

Preko sedem let smo sejali v mlada srca ono pesem, ki smo jo prvo v zibelki čuli. Truda je bilo veliko, a upam da ni vam žal, požrtvovalni delavci, kakor ni meni.

V stotine src, smo jo skrbno položili, našo milo slovensko pesem in upam, da bo klila in jo bomo čuli še v poznih letih.

Želim in upam, da zbori procvitajo, ter prosim starše, da stojte mladini ob strani.

Programne knjige bodo za večno pričale, da smo delali z voljo in tudi veliko dosegli.

Veliko število imen gre preko mojih misli, imena onih, ki so stali kakor steber z mladino in tako tudi meni pomagali do uspehov, a se bom vsem skupno v imenu mojem in v imenu mladine ter naroda, zahvalil.

Hvala Albinci Kodek za bodrilni dopis, ki ga je napisala v imenu pev. zbora "Cvet." Hvala Ančki Traven, za lepe besede v dopisu, ki ga je napisala v imenu "Kanarčkov."

Hvala staršem in mladim pevcem "Kanarčkom" za prekrasno kupo, ki so mi jo dali za spomin.

Hvala Mrs. Horvatin, ki se me je spomnila v dopisu, v imenu "Škrjančkov." Vsem pevcem in pevkam, ki so peli pod mojim vodstvom, želim obilo sreče v življenju in naj nikar ne pozabijo slovenske pesmi!

Z narodnim pozdravom udani:

Louis Šeme

P. S.: V sredo se vrši zadnja seje združenih mladinskih zborov. Upam da bodo vsi zastopniki navzoči.

K bojem na kozakem Donu v Rusiji

Jože Grdina:

(Konec.)

Kdo so ti donski kozaki? Tako utegne vprašati ta ali oni. No, ker sem že omenil, da sem bil na Donu in to večji del mojega ujetništva na Ruskem sem skoro dolžan malo povedati o teh ljudeh, ki naj pa povem, da to niso kaki ekstra ljudje, bogve kakšnega tujega naroda. Ne, pravi Slovani so ti kozaki, torej pravi Rusi. Naseljeni so med Volgo in Ukrajino, potem pa tja do Azovskega morja, ter meje na gubernije: Voronežska, Tambovska in Saratovska. Preko njih ozemlja, ki se imenuje Donskaja oblast, ali Donška pokrajina, teče reka Don in s'cer se pri Ukrajinski strani. Po reki, ki je ena iz med velikih ruskih rek, je ime te lepe pa rodovitne zemlje Dona, na katero so kozaki izredno ponosni, prav tako kakor na svojo bogato zemljo, so ponosni na reko Don, ki je opevana v pesmih kzakov. Saj se pa tudi Tihj Don, ki mirno teče po kozakiškem ozemlju tesno veže z usodo teh kozakov.

Po sporočilu zgodovine so ti kozaki ponajveč begunci, tam od Moskve in drugih delov Rusije; na Don so pribežali pred raznimi grofovskimi in knežjimi tirani ter se naselili ob reki Volgi in Donu, največ ob slednji; po tej reki so si povezli tudi svoje ime "Donšk." Tam so potem nekako hajdukovali in se često borili proti Tatarjem. Priznavali so sicer vlado v Moskvi, toda brigadi se pa niso dosti zanj, kot ne za carja, ki jim je bil bolj deveta brigada. Kot taki so delali le bolj po svoje, ne oziraje se če je to Moskvi in pa carju všeč ali ne. Bogatim ruskim trgov-

cem, ki so vozili svoje blago po Volgi, zlasti pa po Donu, ki je bil namenjeno za Carigrad, so često pobrali vse blago. To samovoljno početje kozakov, ki so takorekoč rokovanjali po Donu je zelo jezilo ruskega carja Ivana Groznega, ki je sklenil, da se nad kozaki maščuje in jih enostavno iztrebi, zato je poslal nad nje svoje vojaštvo. Kozaki so bili pa bolj prebrisani kot car, pa so namesto, počakali carjevo vojsko, da prične izvajati povelje Ivana Groznega, da se kozake poobesi, so pa ušli preko kavkaške gorovja, potem pa proti Sibiriji. Med potoma so si še dobili od bogatih ruskih trgovcev v Stroganovih dobrega orožja ter potem dospeli do reke Irtiš v Sibiriji, kjer so zagledali mesto Isker, prestolico sibirskih Tatarjev, katero so enostavno napadli in Tatarje tudi končno užgali. Kozaki begunce je vodil Jermak Timofejevič, najbolj čislani kozak v njih zgodovini, tatarsko vojsko pa je vodil Mahmetkul, posinovljeneec tatarskega kana Kačuma, ki je bil slep.

Kozakom je sprva slaba predla, ker so bili v manjšini, toda izredna hrabrost in pa boljše orožje jim je po hudem boju naklonilo zmago in posrečilo se jim je zavojevati Sibirijo. To se je zgodilo leta 1582. Kozaki so potem prepustili Sibirijo carju Ivanu Groznemu, ki je bil tega kozakaške uspeha silno vesel; obdaril je vodjo kozakov Jermaka Timofejeviča, ter mu dal dragoceno bojno opravo in pa zlat kupon v znamenje prijateljstva, kozakom odpustil vse prejšnje prestopke in nepokornosti, vrh tega pa jim je dal v last vse donsko ozemlje, tako da so potem postali neomejeni gospodarji Donu. Potem so si pa tudi kozaki uredili gospodarstvo ter vedno stali za obrambo cesarstva, dasi brez razburkanjih dogodkov tudi ni bilo. Za časa Aleksaja Romanova (1645-1676) se je pojavil na Donu kozak Stenka (Stefan) Razin, ki je dvignil proti vladi v Moskvi prvi punt, ki je bil v bistvu nekaj predhodnik boljševizma; vladi v Moskvi je silno trda predla in le komaj se jim je posrečilo po dolgem času potlačiti upor. Razin je bil končno ujet in potem v Moskvi obsojen na mučniško smrt.

Za časa vladanja cesarice Katarine II. (1762-1796) se je pojavil na Donu kozak Pugačev, ki je zopet dvignil punt, precej podobno kot Razin; razen da se je pri tem Pugačev izdajal za carja Petra III., ki je bil mož Katarine in je bil baje umorjen. Pugačev se je pa izdajal, ker je bil Petru zelo podoben, da je on car. Ker je imela zraven še vera nekaj čpraviti, je Pugačev spravil Moskvo v silno neprijeten položaj in vlada je morala poslati proti Pugačevu vojsko, katero je vodil slavni ruski general Suvorov, ki je Pugačeva končno ujel, pripeljal v Moskvo, kjer so ga obglavili, truplo pa razsekali na kose.

Leta 1918 so se pa uprli boljševikom, ki so imeli strašno dosti dela in bojev z kozaki in niso ga zastoj imenovali "Orlovo gnezdo na pečini." Kadar so se spravili na kozake, skoro vselej so bili tepeni in včasih pri naravnost malem številu kozakov, dočim so bili boljševiki oziroma Rusi v veliki večini, ampak kljub temu so jih kozaki nabili. Ta čas, ko sem jaz bil na Donu, so bili kozaki skoro izključno gospodarji Dona, še v rusko ozemlje so ušli in ko sem potoval preko Dona, sem videl isto. Kako so se potem pobotali, ne vem. Skoro gotovo pa so morali v marsičem boljševiki popustiti in nespametni bi bili, ako ne bi, kajti kozake iztrebiti bi bilo ne samo krvično, ampak tudi škoda za Rusijo, za katero so oni ve-

dno bili, le komandirati in pa posegati v svoje pravice si pa niso dali. Mene prav veseli, ko sem zopet čital o njih, da so vedno še pponosni donski kozaki in da tako odlično branijo Rusijo in pa svoj Don, katerega oni brezmejno ljubijo, ter so na njega tudi silno ponosni, pa bojeviti do skrajnosti. V hrabrosti in bojevitosti bi jih primerjal Srbov, v spretnosti in držnosti na konjih pa ameriškim cowbojem in zdi se mi, da še vse to oni nadkriljujejo.

Leta 1916. spomladl sem se srečal z njimi v Urjupini na Donu. Tja so nas prignali Rusi, kjer so nas potem kot na kakem sejmu najemali Rusi in kozaki. Tam sem videl od bliže te ponosne kozake in videl, da so dobri, pošteni pa iskreni. Jaz sem služil kot ujetnik pri mužikih, ampak često sem bil v kozakiški vasi ter opazoval kozake. Zlasti sem jih še bolj spoznal, ko sem leta 1918 napravil malo potovanje po Donu. Naveličal sem se v eni vasi pri mužikih, in z pretvezo, da grem domov, sem jo mahnil po Donu. V lepih majniških in junijskih dneh sem hodil po Donu brez vse skrbi, jedel in spal pri kozakih; povsod lepo sprejet kot dostojen človek, ne kot barac, ali "potepin." Nekaj časa sem še služil pri kozakih, videl njih lastnosti in vzljubil sem jih ter jih še danes spoštujem ko tolikane, dobrosrčne, poštene in prav visoko moralne, ter kakor sem omenil hrabre in spretni. Bog jim daj vso lojno srečo, da si svojo zgodovino ovenečajo z lavorikami zmag. To zaslužijo. In zdi se mi, da jim je Bog, za njih poštenost in dobrosrčnost poplačal s tem, da je dal, da je bila prva zmaga nad Nemci na Donu.

Kakor so kozaki dobri, pa je gorje, ako ga razjeziš, in razjeziš ga pa najhujše, če govoriš čez kozakiško čast, ali celo čez čast njih tolkanj upoštevanega prvega atamana Jermaka Timofejeviča; čez tega zabavljal, pa bo kozak potegnil tudi sabljo in potem gorje ti. Še lahko zabavljaš čez carja, pa se ne bo poslužil sablje ali pa korobača, a zabavljal čez Jermaka, pa bo joj. To pa nikakor ni tako napačno. Kdor se ne pusti sramotiti in ne pusti sramotiti svojih mož, čast mu. Kakor na svojo čast, tako je ponosen na svojega konja, s katerim ti dela vsakovrstne vratolomne vaje; njegov konj je izučen do perfektnosti ter je zvest tovariš kozaku in ga uboga na živžig. Kakor kozak, tako se uleže konj in na živžig je pokoncu ter dirja kot kraška burja. Z tako izučenim konjem je kozak pravi strah sovražniku, katerega ti iznenadi, kakor ga ne zna niti nemški "blitzkriegl."

Začetkom meseca januarja 1919, sem potoval domov v Jugoslavijo, potoval sem skoro preko celega Dona in tekem vsega potovanja je bilo treba preiti več front tedanje bratomorne vojne v Rusiji. Tudi preko kozakiške sem moral, pa so se, kar se mene tiče, izkazali kozaki najbolj tolerantni pa pametni; sicer strogi, a pošteni. Ko so se prepričali, da sem vojni ujetnik in grem domov, so mi verjeli, pregledali listino, ki sem jo imel in me lepo mirno pustili naprej. Ko sem se vozil na vlaklu proti Rostovu, brez vsakega voznega listka, je potem terjal sprevodnik, da plačam za vozni listek, se je ranjeni kozak, ki se je vozil v istem vlaklu takoj potegnul zame, pa oštel sprevodnika za tako postopanje. Dejal je: Kaj pa vpijete nad tem človekom, ki je vojni ujetnik; čemu zahtevate od njega denar? Kje naj ga vzame? Ali ne veste, da so morali ujetniki delati zastoj in za slabo hrano? — Tako je ošteval dobri kozak sprevodnika, da se je potem kar pobral

od mene in me ni več nadlegoval. Na vsem potovanju po Donu so bili kozaki pravi kavaleriji.

V Podkolodnem sem prekorlačil preko zasilnega mostu reko Don; ne bi jo pa mogel, da se niso boljševiki tako ustrašili kozakov, da so jo popihali nazaj od Dona, dočim me prej niso pustili čez široko reko, a strah pred kozaki je pa to povzročil, da sem srečno ušel čez reko, kar bi drugače ne in bi se danes morda sedel na Ruskem.

Končno sem se pripeljal v Novočekask, glavno mesto Dona, nato pa kmalu v Rostov, kjer sem ostal nekaj dni, si oglel krasni Rostov, ki se mi je zato dopadel, ker ni bilo snega, četudi je bilo v mesecu januarju. Tam sem si potem oglel mesto in njegove znamenitosti. Če bi meni bilo rečeno: V Rusiji boš ostal, toda izberi si kraj in mesto, kje hočeš biti, bi se jaz brez vsakega pomisleka odločil za Don in Rostov. Zato me je prav rad veselilo, kakor sem že omenil, da je bila prva zmaga nad Nemci pri Rostovu na Donu. Pri tej novici sem se pa kar odpril ter iz srca privoščil Doncem to zmago in še dodal: Bog jim pomagaj!

To malo sem napisal v počast donskim kozakom, ki so mi dali dostikrat jesti in to pri svoji mizi, dali prenočišče, ko sem vandrval po Donu in ko sem hodil domov, pa so mi izkazali toliko dobrot, da bi bilo krivično, ako bi se jih ne spomnil, jim skromno čestital, pa malo povedal našim rojakom o njih vrlinah, poštenju, značaju, hrabrosti in držnosti. Naj bodo te vrstice njim v poklon, kakor skromni šopek rož, ki bodi njihov slavo. Često se v duhu mušdim pri njih in ko sem bil pred tremi leti v stari domovini, me tako rad šel tudi na Don, pa ni bilo mogoče. Rad pa bi še enkrat videl oni lepi Don, segel v roko kozakom, kakor sem denisto, ko sem bil med njimi. Tudi krat bi jim pa še posebej všečil vso srečo. Pa tudi zdaj jim bličem, čeprav iz velike daljave: Bog vas živi, hrabri branitelji Dona!

Popravek. Čitaj v prvi kolonici: Veliki knez Dimitrij Donski je porazil Tatarje leta 1380, ne 1880, kar je pomota.

Pridelek koruze v Argentini v letu 1939-40 je znašal 11,000,000 ton.

Obratovalni, stroških vseh telefonskih družb v Zed. država znajajo \$2,500.00 vsako minuto.

This Year...
Give the gift that gives America its nose to the north caught napping.
DEFENSE BONDS AND STAMPS

BOYS' OVERCOATS
Mere 4 do 12
Posebnost mere 12 do 20
po \$5.00
FRANK BELAJ
ZNANA SLOVENSKA TRGOVINA
Moške, deške in otroške odprave
6205 St. Clair Ave.
(Dec. 11, 15, 18, 22)

SATAN IN IŠKARIOT

Po nemškem izvirniku K. Mays

je bilo prostora za nas pri orožju." "Kako —? Res misliš peš bežati?" "Da." "Neumnost! Dohiteli te bodo!" "Gotovo ne. Ne pojdemo daleč." "Ne daleč —? Misliš kar pri njih ostati?" "Da. V dolini." "Govori razločneje!" "Gre predvsem za naše orožje. Sodim, da nocoj ne pridemo do njega. Izgubljeno je pa za nas, če zbežimo iz doline. Komančji bi odšli in zaman bi hodili za njimi. Zato bomo ostali v dolini in čakali na ugoden trenutek, da si vzamemo, kar je naše." "Kje pa misliš ostati v dolini?" se je čudil. "V poglavarjevem grobu." "Zavzel se je." "Kaka predrznost —!" "Zakaj?" "Našli nas bodo!" "Kako neki? Nikomur ne bo prišlo na misel, da bi nas šel iskati v grob." "Sled bodo našli —!" "Ne! Svet je skalnat. In povrh sem prepričan, da bodo v prvem razburjenju, ko opazijo beg, letali po dolini in sami zabrisali sled za nami. Mnogo nevarnejše bi bilo za nas, če bi zbežali iz doline. Pretrija je ravna, že od daleč bi nas videli in kaj bi nam bili za petami. In kaj to pomeni, si lahko sam izračunaš, če pomisliš, da nimamo ne konj ne orožja!" "Priklimal je." "Im —! Pa res misliš, da nocoj ne dobimo našega orožja?" "Skoraj gotovo da ne. In ne gre samo za konje in za puške, vse moramo dobiti nazaj, kar so nam vzeli." "Saj se lahko ponoči splazimo k našim stvarjem in jih pobere!" "Zalotili bi nas!" "Pa nas naj!" je zagodel. "Da le spet lahko vihriti pesti! Bom tem rdečkarjem že pokazal! Rad bi videl tistega, ki bi me spet prijel —!" "Mar meni, da se jih jaz bojim?" "Pa dvomljivo je, ali bi se udar posrečil. In ne ljubi se mi, da bi me spet prijel." "Saj ne pravim, da bi se morali na vsak način skriti v grobu. Moja misel je takale. Najprvo se iznebimo jermenov, nato napademo stražo in jo spravimo na varno. potem pa pojdemo na polzvedovanje, da vidimo, ali rdečkarji res spijo. In kakor bomo našli položaj, tako se bomo odločili." "Winnetu mi je pokimal. "Načrt mojega brata Old Shatterhanda je dober! Ko bodo Komančji opazili, da smo izgubili, nas pojdejo iskati. Če zbežimo na planoto, smo izgubljeni, ako nimamo ne konj ne pušk." "Osvobodili se bomo in šli polzvedovat. Če bodo v taboru spali, si vzamemo svoje reči in odjezdimo. Ako pa Komančji bežijo, se skrijemo v grob in počakamo, da odidejo za nami." "In potem si vzamemo, kar je naše?" je menil Emery. "Da. Pa čisto tako lahko ne pojde. Stražo bodo gotovo pustili pri našem orožju." "Stražo —? Čemu? Saj bodo prepričani, da nas ni več v dolini!" (Dalje prihodnjic.)

1941 DEC. 1941						
Su	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

KOLENDAR

DRUSTVENIH PRIREDITEV

- DECEMBER**
- 20.—Svobodomiseln Slovenke št. 2 SDZ prireditev v avditoriju SND.
 - 21.—Božičnica mladinskega pevskega zbora Škrjančki v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.
 - 21.—Božičnica Slov. mladinske šole v avditoriju SND.
 - 26.—"Military Ball" priredijo vežbalni krožki Slovenske ženske zveze v avditoriju S. N. D. na St. Clair Ave.
 - 31.—Slovenski narodni dom na St. Clair Ave. priredi Silvestrov večer v SND.
 - 31.—SND v Maple Heights, O. praznovanje novega leta v narodnem domu.
 - 31.—Dom zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave., priredi ples na starega leta večer.
- JANUAR**
- 3.—Društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ plesna veselica v SND.
 - 4.—Godba fare sv. Vida ima 4. letni koncert v Knausovi dvorani.
 - 10.—Društvo Dom št. 25, S. D. Z. ples v S. N. D., Maple Heights, Ohio.
 - 10.—Društvo Glas Clev. Delavcev št. 9 SDZ plesna veselica v avditoriju SND.
 - 11.—Euclid Rifle klub priredi šarinjaško večerjo in lovski ples v Slovenskem domu na Holmes Ave.
 - 17.—Glasbena matica priredi plesno veselico v avditoriju SND.
 - 24.—St. Vitus Boosters plesna veselica v avditoriju SND.
 - 25.—Dramsko društvo Ivan Cankar predstava in ples v avditoriju SND.
 - 30.—Roosevelt Ball v avditoriju SND.
 - 31.—Društvo Kristusa Kralja št. 226 plesna veselica v avditoriju SND.
- FEBRUAR**
- 7.—Društvo France Prešeren št. 17 SDZ plesna veselica v avditoriju SND.
 - 8.—Društvo sv. Štefana št. 224 KSKJ ima plesno veselico v dvorani župnije sv. Pavla na 40. cesti.
 - 14.—Društvo Cleveland št. 126 SNPJ plesna veselica v avditoriju SND.
 - 15.—Društvo sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ plesna veselica v avditoriju SND.
 - 22.—Dramsko društvo Ivan Cankar predstava v avditoriju SND.
- MAJ**
- 3.—Podružnica št. 41 SZZ, priredi Materinsko proslavo v SDD na Waterloo Rd.

Govor predstavnika slovenskega razumništva

Chicago, 30. novembra (J. Č. O.) — V Chicagu je bila v prisotnosti množice ljudstva v veliki dvorani Pilzen Park svečana proslava dneva Zedinjenja. Udeležili so se je ban Hrvatske dr. Ivan Šubašić, minister g. Sava Kosanović in prof. dr. Boris Furlan; med drugimi odličniki, ki so govorili na prireditvi je bil tudi brat češkoslovaškega predsednika, senator Vojtech Beneš. Proslave dneva Zedinjenja se je udeležilo veliko število jugoslovanskih društev v Chicagu. Prisostvoval je generalni konzulat kraljevine Jugoslavije v Chicagu z generalnim konzulom g. dr. Petrom Cabrićem na čelu. Predsedoval je profesor J. A. Zvetina.

Govor dr. Furlana

Predstavnika slovenskega intelektualstva, univ. profesor g. dr. Boris Furlan je imel sledeči govor:

"Govorim v imenu duhovnih predstavnikov slovenskega naroda, njegovih najboljših sinov, tako onih, ki so umolknili potem, ko so sporočili svoje poslanstvo narodu, kakor onih, ki danes v starem kraju ne morejo govoriti, oropani svobode telesa in duha. Za nje vse naj stoji moja beseda, in naj moj glas odjekne na svobodnih tleh največje demokracije na svetu za vso Slovenijo: krila smrti so danes zasenčila naše zelene livade, naše griče in doline, reke in potoke, od našega morja do naših sivih gorskih velikano ginejo naši najboljši; v tem trpljenju, ki mu ni primere v zgodovini slovenskega naroda, naj se čuje glas Slovenije in svobode.

Ta glas je samo eden: s Hrvati in Srbi smo se, po svobodni odločitvi, sledeč neodoljivem nagnjenju prirode, tlačeni in dušenem skozi stoletja, združili v eno državo. Država je bila vidni znak, vzvišeni simbol usodne povezanosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, povezanosti na sodelovanje v dobrih časih, povezanosti v uri nesreče. V dobrih časih naj bi sodelovanje služilo izgraditvi kulturne stavbe, ki naj bi bila biten odprave v skupnem naporu človeštva za napredovanje, stavbe, v kateri bi Srbi, Hrvati in Slovenci živeli bolj polno in srečno življenje. V slabih časih pa, ko pridejo nad narod ure preiskušnje, naj bi stal bratratu ob strani v borbi, ki pozna samo zmago ali smrt.

Če se po 23. letih skupnega življenja s Hrvati in Srbi v eni državi vprašamo, koliko je Jugoslavija opravičila pričakovanja, stavljenega v njo ob njeni ustanovitvi, moram kot Slovenec in v popolni zavesti zgodovinske odgovornosti, ki jo nosim pred svojim narodom, nevezan po katerikoli upravno-politični hierarhiji, kot svoboden človek, pokoren samo glasu srca in povelju razuma, govoreč svobodnim ameriškim državljanom jugoslovanskega rodu izjaviti:

Klic srca in razlogi razuma opravičujeta z močjo, ki jo daje sozvočje med obema, historično deklaracijo od 1. decem-

bra 1918, v kateri je tedanji regent Aleksander v imenu svojega očeta kralja Petra I. slovesno razglasil "zedinjenje Srbije z deželami neodvisne Države SHS v enotno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev." Slovenija je, v sreči in nesreči, v mirnem sodelovanju in v vojni vihri, izpričala svojo usodno povezanost s Hrvati in Srbi z dejanji, vrednimi zgodovine preteklosti, vzornimi za slovenske rodove, ki bodo ustvarjali lik bodočnosti.

Oglejmo si prvo "dobra dela," dela miru, prispevek Slovencev k občečloveški kulturi v dobi narodne države. Ta prispevek je vreden občudovanja, omogočila pa ga je samo Jugoslavija. Slovenska kulturna tvornost se je v narodni državi bohotno razmahnila navzlic temu, da so nam Slovencem okoliščine izločile iz slovenskega narodnega življenja, že pred 23. leti kot celota zapisani nasilni duhovni, najbolj pa mučniški telesni smrti — nemo se klanjamo manom teh velikih junakov, ki so umrli za Slovenijo in za Jugoslavijo; Koroški Slovenci, rod, ki je bil priča velike slave slovenske zgodovine, Gospe Svete, tako odlični po velikih močeh v delih pesništva in znanosti, je bil enak izrezan iz narodnega telesa Slovenije. In tako je ostalo pred 23. leti samo srce Slovenije, ubogo revno srce matere, ki ni mogla udušiti v sebi upanja, da bo nekoč moglo objeti ugrabljene j sinove. Skozi 23 let je to krvave srce črpalo uteho in moč iz Jugoslavije, skupnega doma Slovencev Hrvatov in Srbov.

Toda navzlic temu, da je ostalo pred 23. leti samo okrnjeno in izmaljeno telo Slovenije, smo Slovenci v tem razdobju, ki je v luči tisočletne narodove zgodovine tako neskončno kratek, ustvarili na državno-političnem področju, v gospodarstvu in v socialni politiki, predvsem pa v vseh predelih kulturnega udejstvovanja, v šolstvu in tisku, v znanosti in umetnosti, dela trajne vrednosti. Izpričali smo s tem svojo življensko sposobnost kulturno in državno-pravno enakopravnost s katerikoli drugim narodom Evrope in pridobili smo si pravico do polnejšega življenja za ves slovenski narod, moralni in pravni naslov za zedinjenje vseh Slovencev v obnovljeni in svobodni Jugoslaviji.

Presojajoč notranje-politični in ustano-pravni razvoj Jugoslavije ne smemo nikdar pozabiti, da ni živela naša država v srečni izolaciji na nekem samotnem otoku, marveč na najbolj razpaljenih tleh Evrope, kjer so se od očetkov našeg zgodovine križali interesi velikih, nam sovražnih tujih ras. Jugoslavija ni bila nikoli tako srečna, da bi se bila lahko naslonila — duhovno in materijelno — na kako veliko demokracijo, ki bi bila njen sosed. Obkrožena od vsega početka od samih sovražnikov, se je morala to dejstvo nujno odražati v njenem notranje-političnem in ustano-pravnem razvoju. Toda še poslednje dejanje naše države je bil udarec v obraz totalitarcem, udarec za demokracijo in proti tiraniji. Ali bi bilo tako dejanje brezprimernega poguma mogoče, da se niso skozi 23 let narodnega življenja nakopile moralne energije, ki so se sprostile v heroičnem podvigu 27. marca?

Obrt in industrija sta se v dobi narodne države dvignili na raven, ki je stal visoko nad onim iz leta 1918, in skupno s trgovino sta prinesli deželi bla-

gostanja meriti po vaših ameriških merilih, tudi naše bogastvo se je vas, ki ste tako bogati, srečni in močni, moralo zdeti revno. A za nas je bilo to mnogo. Vzgojili smo si nov rod strokovnjakov, ki bi bil mogel ostvariti veliko zamisli, izboljšati, izpopolniti in dograditi zgradbo, katere temelji so bili položeni leta 1918. In ta novi rod čaka in pričakuje, da bo mogel nadaljevati svoje delo tam, kjer je bilo nasilno prekinjeno, v sodelovanju z voditelji politike in duhovnega življenja.

Največji napredek pa zaznamujemo Slovenci na duhovnem področju. Šolstvo, od najnižjega do najvišjega, je bilo izključno slovensko. Svojo kulturno stavbo smo si zgradili v višini, dostojne evropske ravni. Popolna univerza z velikim številom institutov in pomožnih zavodov, ki so posebno v zadnjih letih kar rastle iz tal, veličastno poslopje univerzitetne knjižnice, in končno Akademija znanosti in umetnosti, v kateri so bili zbrani naši najboljši duhovni voditelji. Vse to smo si Slovenci pridobili v narodni državi, ki nam je omogočila tako polno in razgibano duhovno življenje, da so nas znanj občudovali in nam zavidali pripadniki mnogo močnejših, številnejših in bogatejših narodov.

Naj na tem mestu spregovorim še eno besedo. Pravico do nje mi daje dejstvo, da sem do te vojne imel čast pripadati najvišjemu slovenskemu učnemu zavodu kot redni član njegovega proforskovega zbora. Slovenska univerza v Ljubljani, enako vsem drugim univerzam v Jugoslaviji, je bila vedno žarišče polne duhovne svobode. Nikoli ni noben zakon samovolje posegel v vzvišeni hram znanosti, nikoli, pod nobenim režimom, ni bila okrnjena univerzitetna avtonomija, vedno se je univerza izpopolnjevala po svojem lastnem preudarku. Torej se niti to, kar se v naši upravno-pravni zgodovini imenuje diktatura, ne da postaviti na isto raven in enačiti s totalitarnimi režimi sosednjih držav. Prava diktatura seže prvo po duhovni svobodi in udari po njej tam, kjer je najbolj ranljiva in občuljiva. In to so prav univerze. Prvi, ki so jih totalitarci preganjali, so bili profesorji univerz, njim, ki so oznanjali svobodo duha, in verskim služabnikom, ki so oznanjali svobodo vesti, njim so bili koncentracijska taborišča najprej odprta.

(Dalje prihodnjic)

MALI OGLASI

Hiša naprodaj

Proda se hiša 6 sob za 1 družino, v dobrem stanju, velik lot, blizu šole in cerkve. Cena je \$5,300. Vprašajte na 14104 Jenne Ave., blizu 140. ceste. Tel. MU 7143. (dec. 15, 17, 19)

Sobe išče

Želim dobiti dve opremljeni sobe, furnez in kopališče. Stastu v Collinwoodu. Kdor ima kaj primernega, naj pusti naslov v uradu tega lista. (293)

Stanovanje se odda

Odda se stanovanje tri lepe sobe, furnez in kopališče. Stanovanje se odda na 1044 E. 61. St., vprašajte zgorej. (293)

Preproge naprodaj

Proda se dve preprogi, 9x12, ena nova, ena rabljena. Vprašajte na 6034 Carry Ave., suite št. 2. (291)

Stanovanje v najem

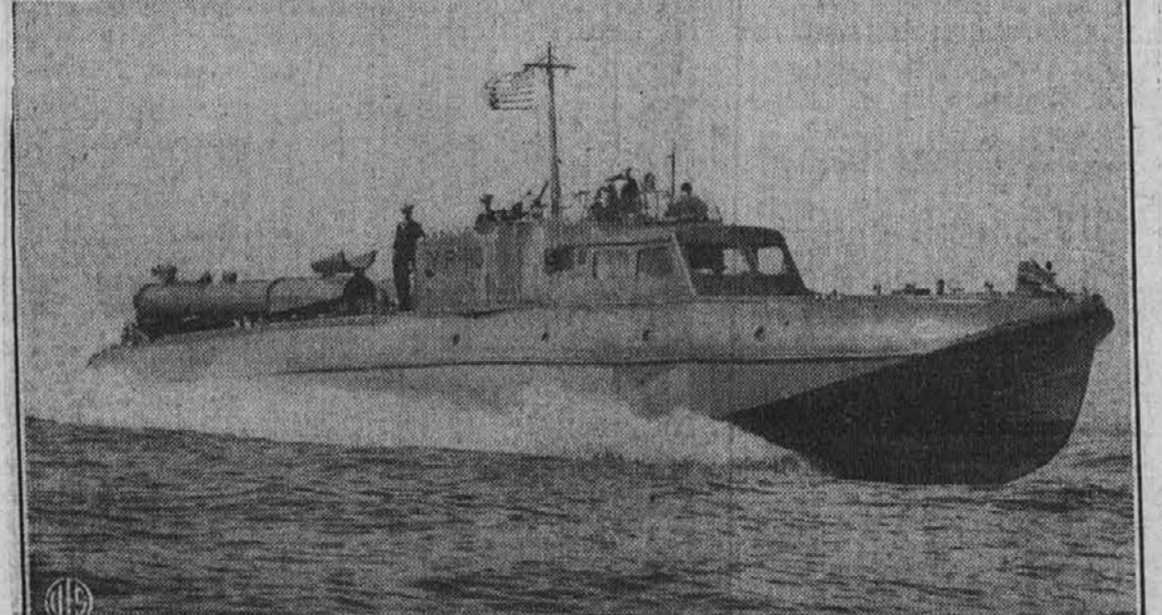
Odda se stanovanje 5 sob. Vprašajte na 6204 St. Clair Ave. zgorej, suite št. 1. (291)

Stanovanje se odda

Odda se stanovanje 5 sob in garaža. Naslov se izve v uradu tega lista. (291)

Po policijskih poročilih je nesrečo, ki nam jo predstavlja gornja slika, zakrivil pijan voznik, ki je s svojim avtom zadel v avtobus v bližini Rushville, Ind. Bus se je prevrnil v 20 čevljev globok jarek in se ugal. Devet potnikov je pri tem zgorelo. Voznik avtomobila je ostal nepoškodovan.

Obvezna straža je dobila nove vrste patrolne čolne in enega teh vidimo na gornji sliki. Voz s hitrostjo 45 milj na uro in je pridoben straži v Cape May, N. J. Te vrste čoln so oboroženi z dvema metalci torped, strojnimi puškami in protiletalskimi topci.

PODPIRAJTE SLOVENSKE TRGOVCE

Pri nas dobite vsak pondeljek in torek sveže jetrne in krvave klobase ter domače kislo zelje. Se vljudno priporočam.

Anton Ogrinc
6414 St. Clair Ave.

Za las je manjkalo

ROMAN

Gospod Chandore ga preki-
ne in reče:

"Kar se tega predmeta tiče
vam da dr. Seignebovs vsa in to-
čna pojasnila. Mladega lopo-
va je imel skoro dve leti v svo-
ji hiši."

"Nameraval sem obiskati
zdravnika," reče odvetnik Fol-
gat. "Toda predvsem moramo
poiskati tega nesrečnega idio-
ta."

"Slišali ste, kaj je rekel gos-
pod Seneschal, da je namreč
orožnike poslal za njim."

V tem se vmeša v pogovor
Anton, ki reče:

"Zdi se mi, da se bo Cocol-
eau sam podal. Orožniki ga
ne bodo nikdar dobili. Nikogar
ni v celem okraju, ki bi tako
dobro poznal vsa pota in steze
kot jih pozna ta idiot, kajti
skril se je vse svoje življe-
nje kot divjak v vseh duplinah
in votlinah, kolikor jih je da-
leč okoli v tem kraju. In ker
se je navadil preživljati se z
jagodami in koreninami je lah-
ko v gozdu tri mesece, ne da bi
ga kdo videl."

"Ali je mogoče?" vzklikne
nevoljno odvetnik Folgat.

"Samo enega poznam," na-
daljuje Anton, "ki lahko poiš-
če Cocoleaua, in to je sin naše-
ga najemnika, Mihael, katere-
ga ste prej spodaj opazili."

"Pošlji po njega!" zapove
gospod Chandore.

V par trenutkih že stopi Mi-
hael v sobo, in ko sliši, kaj pri-
čakujejo od njega, reče:

"Mislim, da se mi bo stvar
posrečila, toda naloga ni lah-
ka. Cocoleau ni kot navaden
človek, pač pa je cel divjak.
Vendar poskusil bom."

Odvetnik niti gospod Chan-
dore nista imela nič več opravi-
titi v Boiscoranu, in ko sta po-
svarila Antona, da dobro pazi
na uradne pečate in če mo-
goče si ogleda puško Jacquesa,
ko bodo prišli sodnijski urad-
niki po razne predmete, sta za-
pustila grad. Bilo je ob pe-
tih popoldne, ko sta zopet do-
spela v mesto. Diana je bila v
sprejemni sobi in čakala. Vsta-
la je, ko sta vstopila. Bila je
bleda, le v njenih očeh se je
bliščalo.

"Kaj, sama si tu," reče gos-
pod Chandore. "Zakaj so te
pustili samo?"

"Nič se ne kregaj, stari sta,"
odvrne Diana. "Pravkar se mi
je posrečilo pregovoriti marki-
zo, da se je vlegla za eno uro
k počitku, ker je bila vsa izmu-
čena od potovanja in skrbi."

"In tvoje tete?"

"Na sprehod sta šli, dedek!
Ob tem času sta najbrž pri go-

spodu Galpinu."

Odvetnik Folgat se strese in
reče:

"Oh!"

"Kako so ženske vendar ne-
spametne!" vzklikne stari gos-
pod.

Mlado dekle zapre njiju us-
ta z enim stavkom:

"Sli sta tja na mojo besedo!"

V.

Da, korak, ki sta ga naredi-
li gospodični Lavarande, je bil
nespameten. Kakor je bil po-
ložaj sedaj, je njun obisk pri
sodniku Galpinu moral sled-
njemu izročiti v roke sredstva,
da se uniči Jacquesa. Toda kdo
je bil kriv in odgovoren za vse
to? Nihče ni bil kriv kot gos-
pod Chandore in odvetnik
Folgat. Saj vendar pred svo-
jim odhodom iz Sauveterra ni-
sta oddala nobenih povelj, no-
benih naročil. Lahko bi se prej
spomnila na kaj enakega. Po-
vedala nista ničesar, kot da se
vrneta za večerjo in da ljudem
ni treba biti v skrbeh radi nji-
ju.

Biti brez skrbi! To sta re-
kla markizi Boiscoran in Dia-
ni, materi Jacquesa in njegovi
zaročenki!

Sprva sta obe nesrečni žen-
ski skušali kazati pogum in
zaupanje. Toda ko je mineva-
la ura za uro, je njih skrb na-
raščala, in ko sta druga drugi
izrazili svojo bojazen, da,
strah za bodočnost Jacquesa,
tedaj je planila vsa njih bolest
na dan. Pri misli, da je njih
Jacques nedolžen in da postop-
ajo z njim kot z najslabšim
zločincem, da je sam v samot-
nih zaporih, tedaj je obe žen-
ski prevzel nepopisen strah.
Kako se more Jacques pousti-
ti v ječi, ko od svojih prijate-
ljev že zadnjih štiri in dvajset
ur ni dobil nobenega sporoči-
la. Ali ne misli, da so ga po-
zabili njegovi najboljši prijate-
lji?

"To je neznosna misel!" vz-
klikne Diana. "Do njega mo-
ramo za vsako ceno!"

"Kako pa?" vpraša marki-
za.

"Jaz sama ne vem, toda ena
pot se mora najti. Sama se se-
veda ne bi drznila iti na nevar-
no pot, toda v družbi z vami bi
riskirala kar hočete. Pojdimo v
ječo."

Stara gospa je točno poiska-
la svoj šal, si ovila ramena in
reklā:

"Jaz sem pripravljena. Poj-
dimo!"

Slišali sta že včeraj, da drži-
jo Jacquesa v samotnem zaporu,
toda niti ena niti druga se
ni zavedala, kaj to pomeni. Člo-
vek je živ zazidan med stena-
mi grozote ječe. To je sicer
kruto postopanje, toda včasih
potrebno. Oseba v samotnem
zaporu je popolnoma sama
med štirimi tesnimi stenami in
je izročena na milost in nemi-
lost preiskovalnemu sodniku,
ki skuša izviti resnico iz nje.

"Saj mi vendar ne bodo odre-
kli dovoljenja," reče stara gos-
pa, "da vidim svojega sina."

"Nikakor ne," odgovarja Di-
ana. "Sicer pa jaz poznam je-
čarja Blangina; njegova žena
je bila svoje dni v službi pri
nas."

In ko je mlado dekle prijelo
za težko kladivo pri jetni-
ških vratih, je bila polna upa-
nja. Blangin je sam prišel k
vratom in pri pogledu na obe
ženske se je na njegovem širo-
kem obrazu pojavil izraz za-
čudenja.

"Prišli sva, da vidimo gospo-
da Boiscorana," reče Diana s
predrznim glasom.

"Ali imajo gospe permit?"

vpraša ječar.

"Od koga?"

"Od gospoda Galpina."

"Ne, dovoljenja nisva dobi-
li."

"Potem mi je jako žal, ker
moram povedati gospema, da
nikakor ne moreta videti gos-
poda Boiscorana. Nahaja se v
samotni celici in dobil sem
stroga povelja glede njega."

Diana grozeče pogleda in re-
če z ostrim glasom:

"Ta povelja se gotovo ne mo-
rejo tikati te gospe, ki je gos-
pa markiza de Boiscoran."

"Moja povelja se tičejo vseh
gospa."

"Pa vendar niste tako okrut-
ni, da ne bi pripustili ubogi, tr-
peči materi, da ne bi smela go-
voriti s svoji msinom?"

"Ah, gospa, to ni odvisno od
mene. Kdo sem jaz? Nič dru-
zega kot vijak, katerega se
lahko po volji navija ali odvi-
ja."

Diana se je zdaj prvič za-
zdelo, da je prišla zaman v za-
pore. Vendar je poskusila še
enkrat. V njenih očeh se poja-
vijo solze.

"Toda moj dragi gospod
Blangin, pomislite vendar na
mene! Kaj boste meni zavrnil
prošnjo? Ali ne veste kdo
sem? Ali ni vaša žena še nik-
dar govorila o meni?"

"Ječar je bil očitno močno
ganjen. Odgovoril je:

"Vem, gospodična, koliko
sva vam jaz in moja žena dol-
žna! Toda — povelja so pove-
lja, in vi prav gotovo ne želite,
gospodična, da bom zgubil svo-
jo službo?"

"Ako vi zgubite svojo službo,
gospod Blangin, tedaj vam
jaz obljubim drugo, ki bo dva-
krat boljša od sedanje."

"Gospodična!"

"Kaj menda dvomite nad
mojo besedo, gospod Blangin
—?"

"Bog ne prizadeni, gospodi-
čna! Pa tu se ne gre samo za
službo. Ako naredim, kar vi
zahtevate, me čaka tudi ostra
kazen."

Markiza je med tem dognala,
da vse prošnje Diane ne bo
izdale prav nič, in je torej sa-
ma začela:

"Nikar se ne trudi, otrok
moj. Vrniva se domov!"

"Kaj? Ne da bi prej dognali,
kaj se godi za temi brez-
srčnimi zidovi? Ne da bi prej
vsaj dognali, če je Jacques še
živ ali mogoče mrtev?"

Očitno se je vršil v notra-
jnosti ječarja velik boj. Naen-
krat hitro pogleda okoli sebe
in potem bolj tiho reče:

"Ne smel bi vam tega pove-
dati, toda vseeno, ne smem va-
ju pustiti proč, ne da bi vama
povedal, da se gospod Bois-
coran dobro počuti."

"Ah!"

"Ko so ga včeraj sem pripel-
jali je bil videti precej izmu-
čen. Vrgel se je na postelj,
kjer je ostal, ne da bi se dve
uri premaknil. Zdi se mi, da je
jokal."

Diana ni mogla skriti solz,
radi katerih se Blangin znova
zgane.

"Le bodite potolaženi, gos-
pa," nadaljuje Blangin. "Iz-
mučenost ni trajala dolgo. A
kmalu je g. Boiscoran vstal in
rekel: "Saj sem vendar neu-
men, ker obupujem."

"Ali ste sami slišali izgovori-
titi te besede?" vpraša stara
gospa.

"Ne jaz. Trumence ga je
slišal."

"Trumence?"

"Da, eden naših potepuh-
ov v ječi. Oh, navaden potepu-
h je, pa se mi ne zdi slab člo-
vek. Dobil je povelje, da spo-
dji za stražo pred celico gos-
poda Boiscorana in da ne sme od
njega obrniti pogleda. Na to
idejo je prišel sam sodnik Gal-
pin, kajti jetniki včasih obupa-
jo, postanejo siti življenja —
in Trumence je bil postavljen
za stražo, da prepreči kaj ena-
kega."

Stara gospa se trese od gro-

ze. Sele sedaj se je začela
prav zavedati v kako strašnem
položaju se njen sin nahaja.

"Toda," nadaljuje ječar
Blangin, "bati se ni treba ni-
česar. Gospod Boiscoran se je
popolnoma pomiril, da, celo
vesel je postal. Ko je danes
zjutraj vstal, potem ko je vso
noč mirno počival, me je dal
poklicati in me prosil za papir,
črnilo in pero. Skoro vsi jetni-
ki zahtevajo enake predmete,
ko so drugi dan v zaporih. Ker
sem imel povelje, da mu lahko
zahtevano prinesem, sem ugo-
dil njegovi želji. Ko sem mu
prinesel zajtrk, mi je izročil pi-
smo za gospodično Chandore."

"Kaj," kriči Diana, "pismo
imate za mene, pa mi ga neče-
te izročiti?"

"Pismo ni v mojih rokah, go-
spodična. Moja dolžnost je pi-

smo izročiti gospodu Galpinu,
ko pride v spremstvu sodnega
zapisnikarja v zapore, da za-
čne zaslišati gospoda Boiscora-
na."

"In kaj je sodnik rekel?"

"Pismo je odprl, prebral,
vtaknil v žep in rekel: "Do-
bro!"

Solze jeze so se zdaj prikaze-
le v očeh Diane, ko vzklik-
ne:

"Kakšna nesramnost! Ta
človek čita pismo, ki ga je Jac-
ques napisal za mene! To je
nesramnost!"

In ne da bi samo pomislila,
da bi se zahvalila Blanginu, je
potegnila s seboj staro gospo.
Na potu proti domu ni ves čas
spregovorila niti besede.

"Joj, ubogi otrok, torej se ni
posrečilo," sta vzkliknili obe
stari teti, ko se je Diana z mar-

kizo vrnila domov.

Toda ko sta slišali potek ce-
le zgodbe, sta rekli:

"Hm, me dve sva namenjeni,
da obiščevi tega malenkostnega
sodnika, ki je komaj dan po-
prej dvorjanih najini sestrični
in se prilizoval. Zvedel bo za
resnico. In če ga ne moreva
prisiliti, da nam zopet izroči
Jacquesa, pa je lahko prepri-
čan, da bo doživel od najine

strani dovolj sitnosti, da se
tako ponosen v svojem tr-
fu."

Uboga Diana se nikakor
mogla ustavljeni tako isto-
zahtevi, ki je obetala, da bo
doščeno njenemu ponosu in
nem izpolnila njene iska-
upe.

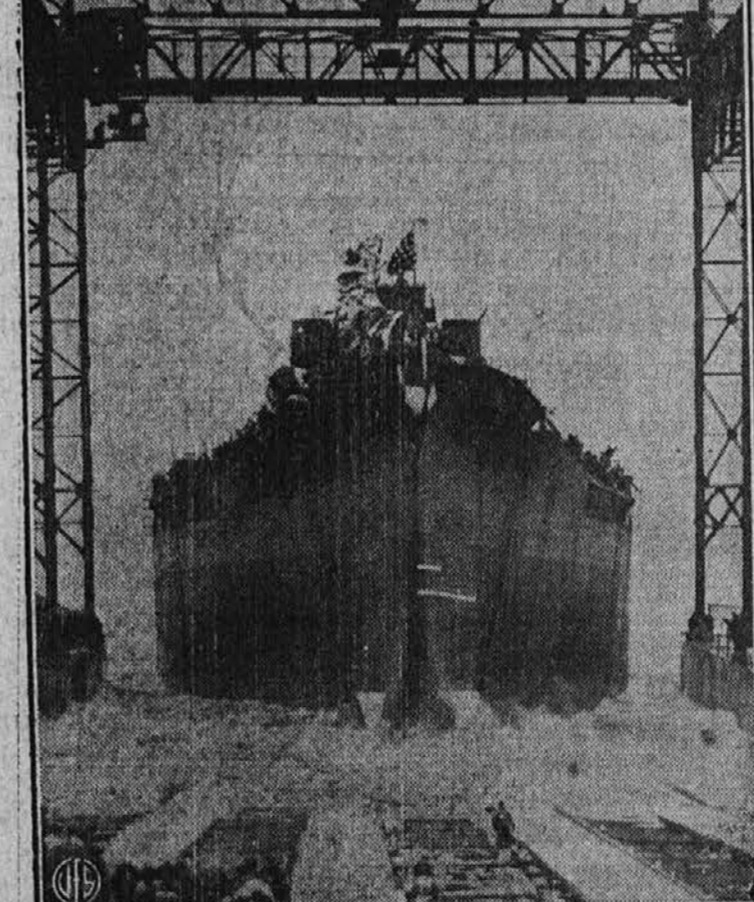
"Da, da, moje drage teti
je rekla. "Prav imate. La-
tro, nikar ne zgublajte
tako! pojdit k sodniku!"

Evan Sanderson v Carroll okraju v Indijani se letos
izredno postavi s pridelkom koruze. Pridelal jo je 173.03
bušljev na aker in je zato tudi dobil proventstvo izmed pri-
delovalcev koruze v 14 državah. Na sliki je Sanderson in
njegov sin Mitchell.

V Washingtonu se že pripravljajo za božič. Delavci
že postavljajo pred Belo hišo veliko smreko, ki bo služila
za božično drevo.

Zopet je ena bojna ladja zdrknila v morje. Ime 35 ton-
ske nove ladje je "Indiana" in je bila splavljena v Newport
News, Va., tako se je pridružila že štirim zgotovljenim boj-
nim ladjam istega izdelka.

V bližini Mineola, Long Island se je primerila želez-
ska nesreča, ko sta zadela skupaj lokomotiva in vlak, ki
vozil z dela se vračajoče delavce. Sedem teh je bilo v tej
sreči ubitih. Trupla so bila vržena do 450 čevljev daleč
prostrora nesreče.

V New Yorku sta bila obsojena dva delavska voditelja,
katerima je bilo dokazano, da sta izrabljala zaupanje
lavrstva v svojo lastno korist. Levi, ki ga kaže poševno,
George Browne, desni pa Willie Bioff. Obsojena sta
na 8 odnosno 10 let zapora.

Do božičnih praznikov je samo še 10 dni

Ne odlašajte z kupovanjem daril za može, žene in otroke

ZA MOŽE SRAJCE, bele ali barvaste, mere 14 do 17½ 98c. \$1.29. \$1.85	ZA ŽENE FULL FASHION NOGAR CE, svilene, mere 9. do 10
OVRATNICE (SCARFS) , lepe barve in vzorci velika izbera 59c. \$1.00. \$1.50	SVILENI PRINCESS SLIP- ON , mere 34 do 44, dobro sestri- čeno 98c. \$1.65. \$2.25
KRAVATE , novi vzorci in barve 29c. 49c. 65c	PANTIES STEP-INS 29c. 45c. 65c
VOLNENI JOPIČI IN LUMBERJACKS , deloma usnjeni in iz blaga \$1.19. \$2.95. \$5.95	BATH ROBES , lepe bar- ve in vzorci, dobro narejeni \$2.45. \$3.95. \$5.95

Imamo tudi blago na jarde blankete, kovtre, delovno
obleko in druge potrebščine.

ROŽANCE DEPARTMENT STORE
406 East 156th Street

Preizkušena zdravila proti
glavobolu

MANDEL DRUG STORE

1. Ustavi glavobol
2. Uredi želodec
3. Ojači živce
4. Odpomoč ženskemu zdravju

CENA 50c

Mandel's Headache Tabs
SLOVENSKA LEKARNA
15702 Waterloo Rd.
CLEVELAND, O.
Pošljamo tudi po pošti